

THE PARTICULAR GUARD ACTIVITY - PERFORMANCE CONDITIONS AND IMPACT ON PUBLIC ORDER AND SECURITY ¹

Ianuș ERHAN

Doctor of Law, Associate professor, Senior scientific researcher,
Research and Innovation Institute, State University of Moldova,
Chisinau, Republic of Moldova
e-mail: ianuserhan@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0003-4110-8133>

Public order and security are ensured through all the measures taken by law enforcement, to maintain, ensure and, in the last resort, restore public order. Law enforcement, in turn, represents the institutional framework of the public order and security system, by which we understand the state authorities, that is, those public actors who have dedicated powers in this field. As a support force for the state authorities come the private security agencies, which provide guard, protection and security services, having some dedicated responsibilities that fall within this field, through the lens of the legal provisions that determine the conditions of organization and activity. Thus, the private security activity is a specific type of activity that has a certain contribution to public order and security, being, at the moment, a non-essential one, and in order to increase the efficiency of the activity of these agencies, it is necessary to review the legal provisions to adjust them according to the existing realities.

Keywords: public order and security, law enforcement, private security agency, security guard, security and protection of property and people.

ACTIVITATEA PARTICULARĂ DE PAZĂ – CONDIȚII DE REALIZARE ȘI IMPACT ASUPRA ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE

Ordinea și securitatea publică se asigură prin totalitatea măsurilor luate de forțele de ordine, pentru menținerea, asigurarea și, în ultimă instanță, restabilirea ordinii publice. Forțele de ordine, la rândul său, reprezintă cadrul instituțional al sistemului de ordine și securitate publică, prin care înțelegem autoritățile statului, adică acei actori publici ce au competențe dedicate în acest domeniu. Ca o forță de sprijin pentru autoritățile statului vin agențiile particulare de pază, care prestează servicii de pază, protecție și securitate, având unele responsabilități dedicate ce se încadrează în acest domeniu, prin prisma prevederilor legale ce determină condițiile de organizare și activitate. Astfel, activitatea particulară de pază este un gen specific de activitate care are o anumită contribuție asupra ordinii și securității publice, fiind, la moment una neesențială, iar pentru a spori eficiența activității acestor agenții este nevoie de a revizui prevederile legale pentru a le ajusta conform realităților existente.

Cuvinte-cheie: ordine și securitate publică, forțe de ordine, agenție particulară de pază, agent de pază, paza și protecția bunurilor și persoanelor.

---

¹ Articolul este elaborat în cadrul proiectului „Arhitectura juridică a mecanismelor naționale de ordine și securitate publică” - cifra 22.00208.0807.11/PD I, din cadrul programului „Programe de Postdoctorat”, autorul fiind coordonatorul proiectului menționat.

ACTIVITÉ PARTICULIÈRE DE GARDE – CONDITIONS D'EXÉCUTION ET IMPACT SUR L'ORDRE PUBLIC ET LA SÉCURITÉ

L'ordre et la sécurité publics sont assurés à travers toutes les mesures prises par les forces de l'ordre, pour maintenir, assurer et, en dernier ressort, rétablir l'ordre public. L'application de la loi, quant à elle, représente le cadre institutionnel du système d'ordre et de sécurité publique, par lequel nous entendons les autorités de l'État, c'est-à-dire les acteurs publics qui disposent de pouvoirs dédiés dans ce domaine. En tant que force de soutien aux autorités de l'État, les agences de sécurité privées, qui assurent des services de garde, de protection et de sécurité, ont certaines responsabilités spécifiques qui relèvent de ce domaine, à travers le prisme des dispositions légales qui déterminent les conditions d'organisation et d'activité. Ainsi, l'activité de sécurité privée est un type spécifique d'activité qui apporte une certaine contribution à l'ordre public et à la sécurité, étant pour le moment non essentielle, et afin d'augmenter l'efficacité de l'activité de ces agences, elle il est nécessaire de revoir les dispositions légales pour les ajuster en fonction des réalités existantes.

Mots-clés: ordre et sécurité publics, forces de l'ordre, agence privée de sécurité, agent de sécurité, sécurité et protection des biens et des personnes.

ОСОБЕННОСТИ ЧАСТНОЙ ОХРАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ – УСЛОВИЯ РЕАЛИЗАЦИИ И ВЛИЯНИЕ НА ОБЩЕСТВЕННЫЙ ПОРЯДОК И БЕЗОПАСНОСТЬ

Общественный порядок и безопасность обеспечиваются всеми мерами, принимаемыми правоохранительными органами по поддержанию, обеспечению и, в крайнем случае, восстановлению общественного порядка. Правоохранительная деятельность, в свою очередь, представляет собой институциональную основу системы правопорядка и общественной безопасности, под которой мы подразумеваем органы государственной власти, то есть те государственные субъекты, которые наделены полномочиями в этой сфере. В качестве опоры для органов государственной власти выступают частные охранные агентства, которые предоставляют услуги охраны и безопасности, имея при этом определенные обязанности, подпадающие под эту сферу, через призму правовых положений, определяющих условия организации и деятельности. Таким образом, частная охранная деятельность представляет собой специфический вид деятельности, вносящий определенный вклад в обеспечение общественного порядка и безопасности, которая на данный момент является второстепенным, и в целях повышения эффективности деятельности этих агентств необходимо пересмотреть правовые положения, чтобы скорректировать их в соответствии с существующими реалиями.

Ключевые слова: общественный порядок и безопасность, правоохранительные органы, частные охранные агентства, охранник, охрана и защита имущества и людей.

Introducere

Ordinea publică cuprinde totalitatea relațiilor sociale condiționate de necesitățile societății și care corespunde intereselor generale, reglementate de normele sociale, în scopul asigurării inviolabilității persoanei, onoarei și demnității acesteia, cât și altor valori ocrotite de lege.

La rândul său, securitatea publică, după părerea autorului Vasile Zavatin, este „ansamblul dispozițiilor prin care se asigură ordinea publică, armonia socială, respectul față de lege

și față de deciziile legitime ale autorităților publice” [1, p. 17].

Ordinea și securitatea publică sunt noțiuni și stări care sunt examinate și asigurate împreună, iar esența acestei relații – ambele sunt menite să stabilească o ordine socială adecvată care să satisfacă nevoile cetățenilor și ale societății, iar încălcarea normelor va atrage răspunderea subiecților, cât și intervenția statului.

În acest sens, ordinea și securitatea publică se asigură prin totalitatea măsurilor luate de

forțele de ordine, pentru menținerea, asigurarea și, în ultimă instanță, restabilirea ordinii publice. Forțele de ordine, la rândul său, reprezintă cadrul instituțional al sistemului de ordine și securitate publică, prin care înțelegem autoritățile statului, adică acei actori publici ce au competențe dedicate, cât și responsabilități sporite în acest sens, cum ar fi: Poliția, Inspectoratul General de Carabinieri, Poliția de Frontieră, etc.

Ca o forță de sprijin pentru autoritățile statului vin agențiile particulare de pază, care prestează servicii de pază, protecție și securitate, având unele responsabilități dedicate ce se încadrează în acest domeniu, prin prisma prevederilor legale ce determină condițiile de organizare și activitate.

După cum consideră autorul Alexandru Armeanic, „Securitatea valorilor și protecția persoanelor reprezintă ansamblul măsurilor de pază, protecție, intervenție realizate în timp și spațiu, prin forțe și mijloace specifice, în condiții de normalitate sau în situații de criză, în scopul asigurării integrității lor și pentru înlăturarea stărilor de pericol”, totodată „din analiza conceptuală ale securității valorilor și protecția persoanelor se desprind identificarea următoarelor elemente definitorii ale instituției securității private, formate din următoarele elemente și anume: pază, protecție și intervenție în scopul asigurării integrității valorilor menționate. Paza reprezintă ansamblul măsurilor, acțiunilor și sistemelor tehnice realizate pe baza documentelor legale în scopul asigurării integrității fizice a valorilor. Protecția reprezintă ansamblul măsurilor, acțiunilor și sistemelor tehnice realizate în scopul reglementării accesului, asigurării ordinii publice, prevenirii și descoperirii oricăror acțiuni ilegale îndreptate împotriva vieții, sănătății și integrității patrimoniului persoanelor fizice sau juridice. Intervenția reprezintă totalitatea acțiunilor desfășurate de structuri special destinate, în situațiile în care măsurile de pază

și protecție au fost sau există pericolul de a fi depășite” [2, p. 191].

Toate aceste trei elemente determină spectrul de competențe și atribuții pe care le dețin entitățile ce activează în acest domeniu, paza și protecția fiind activități dedicate realizate cotidian, pe când intervenția este acea reacție atunci când se atentează la valorile protejate (bunurile persoanei, proprietatea, integritatea corporală, sănătatea și viața persoanei). Diferența majoră care delimitează forțele de ordine publică și agențiile particulare este determinată anume de cercul valorilor și intereselor protejate. Astfel, autoritățile statului protejează valorile ocrotite de lege, asigurând interesul public, în acest sens, fără a particulariza interesul individual, iar agențiile private asigură și protejează, în mod special, interesul particular, iar indirect și cel general (public).

Paza se asigură prin persoane, angajați speciali dedicați și instruiți în acest sens (paza fizică), cât și de la distanță prin intermediul diferitor echipamente, mijloace tehnice și de comunicație (paza tehnică).

Astfel, paza tehnică reprezintă serviciul de supraveghere și pază al obiectivului sau locuinței cu aplicarea sistemelor moderne de semnalizare antiefracție și/sau antiincendiu cu reacționarea grupelor operative la semnalul de alarmă. Acest serviciu este indicat, atât pentru persoanele fizice cât și pentru persoanele juridice ce necesită o protecție maximă a imobilului (case, apartamente, oficii, depozite etc.) și a valorilor materiale.

La rândul său, paza fizică a obiectivelor reprezintă prezența fizică a personalului de pază la obiectivul păzit sau în încăperea păzită. Metoda de pază în cauză este rațională pentru obiectivele, care necesită controlul importării/exportării valorilor materiale de pe teritoriu, respectarea regimului de permise sau la paza teritoriilor, sectoarelor îngădite etc.

Paza fizică este efectuată de posturi staționare sau mobile, iar în dependență de

personalul antrenat la paza obiectivului, paza fizică se divizează în: paza fizică înarmată și paza fizică neînarmată [3].

Protecția presupune componenta activă de realizare a măsurilor care protejează persoana, instituția, bunurile, obiectivele, fie prin prezența nemijlocită sau în imediata apropiere sau de la distanță prin diferite dispozitive de protecție pasivă, de exemplu, persoana fizică poate apela pentru protecție personală la serviciile unui gardian din cadrul unei organizații particulare de pază [4].

Intervenția are loc atunci când se întâmplă diferite atentate asupra valorilor protejate prin reacționarea echipelor/grupelor mobile.

Îmbinarea acestor trei elemente presupune realizarea în condiții de maximă corectitudine, respectarea condițiilor contractuale stabilite între părți și cel mai important, respectarea procedurilor legale determinate în acest sens, de exemplu, în procesul reținerii persoanei ce atentează la valorile protejate sau obiectivele păzite, aplicării forței fizice, mijloacelor speciale, armei de foc, etc.

Cu toate că, există cadrul legal necesar, cât și o anumită experiență și expertiză, până astăzi persistă anumite probleme ce se referă la activitatea particulară de pază. Totodată, care este locul și rolul agențiilor particulare de pază în realizarea climatului de securitate publică, cât și asigurare a ordinii publice, dar și carențele ce persistă în activitatea acestor prestatori de servicii de securitate am încercat să le determinăm și analizăm în cadrul acestei cercetări.

Principalele idei ale cercetării

Activitatea furnizorilor privați de securitate reprezintă un fenomen în creștere la nivel mondial. Aceștia sunt de regulă companii private ori de stat, care oferă un spectru larg de servicii de securitate contra plată/beneficii, printre care: agenți de pază, protecția persoanelor ori proprietății și reglementarea accesu-

lui la proprietăți private sau spații comerciale; îmbunătățirea securității obiectivelor de infrastructură (baraje de blocare a accesului, garduri, echipamente de supraveghere etc.).

În Republica Moldova prevederile legale ce stabilesc condițiile pentru genul dat de activitate sunt prevăzute de Legea nr. 283 din 04.07.2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază [4] care determină „*activitatea particulară de pază*”, ca fiind acel „gen de activitate autorizat de acordare a serviciilor de pază întru apărarea vieții, sănătății și bunurilor de către persoane specializate în domeniu, în bază de contract, conform condițiilor de autorizare.”

Cadrul normativ subsecvent care vine să detalieze condițiile de autorizare și activitate ale agențiilor private de pază este stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 667 din 08.07.2005 [5].

După cum vedem, prevederile date au fost adoptate ceva timp în urmă, având la acel moment rolul de a responsabiliza și aduce în câmpul legal persoanele ce prestau neautorizat acest gen de activitate, fiind comasate împreună activitatea particulară de detectiv și de pază, lucru pe care astăzi îl considerăm depășit. Chiar dacă, sunt anumite asemănări credem că, se impune necesară delimitarea și reglementarea acestora prin diferite acte normative distincte, fiind diferite ca și proceduri de realizare și metode de operare.

Activitatea particulară de pază se întemeiază pe principiile legalității, umanismului, echității sociale, respectării drepturilor și libertăților persoanei și se desfășoară în interacțiune cu autoritățile publice și asociațiile obștești în vederea asigurării ordinii de drept.

Dacă vorbim în aspect comparativ, legislația din România determină că „paza și protecția sunt activități desfășurate prin forțe și mijloace specifice, în scopul asigurării siguranței obiectivelor, bunurilor și valorilor împotriva oricăror acțiuni ilicite care lezează dreptul

de proprietate, existența materială a acestora, precum și a protejării persoanelor împotriva oricăror acte ostile care le pot periclita viața, integritatea fizică sau sănătatea”, care „se realizează prin forțe și mijloace militare sau civile, de către instituțiile specializate ale autorităților administrației publice, sau în regim privat, de către proprietarii sau deținătorii obiectivelor, bunurilor sau valorilor, precum și de către societățile specializate de pază și protecție” [6].

Activitatea dată este una autorizată, iar Inspectoratul național de securitate publică al IGP, conform competențelor atribuite este unica entitate care asigură realizarea politicilor de stat în domeniul autorizării, evidenței, supravegherii și controlului persoanelor juridice care prestează servicii de pază, precum și, valorifică potențialul de conlucrare al acestora cu Poliția la compartimentul menținerii ordinii publice, prevenirii și contracarării fenomenului infracțional.

În România „societățile specializate de pază și protecție sunt societăți comerciale private care se constituie și funcționează potrivit legislației comerciale, având ca obiect de activitate paza obiectivelor, bunurilor sau valorilor, paza transporturilor de bunuri și valori importante, în condiții de maximă siguranță a acestora, precum și protecția persoanelor. Societățile specializate de pază și protecție funcționează în baza licenței eliberate de Inspectoratul General al Poliției Române, cu avizul prealabil al Serviciului Român de Informații, care poate fi reînnoită la fiecare 3 ani. Retragerea avizului prealabil al Serviciului Român de Informații poate constitui temei pentru anularea licenței de funcționare” [6].

După cum vedem, condițiile de autorizare în statul vecin sunt mai restrictive, iar în afara de Poliție mai intervine și autoritatea de informație și securitate națională.

Astfel, persoanele juridice, indiferent de forma de organizare, care intenționează să

desfășoare activitatea de pază înaintează o cerere pentru eliberarea sau, după caz, prelungirea actului permisiv „autorizație pentru activitatea particulară de pază” la care anexează actele prevăzute de legislație.

Articolul 22¹ al legii prenotate prevede condițiile de autorizare, dintre care cele mai importante sunt:

- dispunerea, cu drept de proprietate sau alt drept de folosință, de spațiu cu destinație nelocativă, dotat cu mobilier de birou și echipament de telecomunicații;
- dispunerea de bunuri cu caracter special, care includ uniformă, autovehicule cu însemnele distinctive ale organizației de pază, mijloace de intervenție și de apărare individuală și, după caz, arme de foc și mijloace speciale de telecomunicații;
- comercializarea, instalarea sau folosirea mijloacelor de alarmare, a componentelor acestora doar cu certificate de calitate conform standardului național sau internațional;
- înființarea și exploatarea dispeceratelor de pază centralizate cu documentele ce atestă proprietatea dispeceratelor și cu dovida dispunerii de programe licențiate pentru funcționarea acestora;
- neadmiterea implicării de către conducătorii organizațiilor particulare de pază a personalului propriu în acțiuni de forță, în executări silite, recuperări de mijloace bănești, în litigii individuale și conflicte colective de muncă sau în opunere acțiunilor de restabilire a ordinii de drept ale autorităților publice competente;
- respectarea condițiilor de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armei de foc [4].

În activitatea particulară de pază este permisă prestarea următoarelor servicii: ocrotirea vieții și sănătății, paza bunurilor, executarea gărzii de corp; paza fizică și tehnică a locurilor și a teritoriilor; proiectarea, instalarea și întreținerea sistemelor de alarmare, a com-

ponentelor acestora, precum și exploatarea dispeceratelor de monitorizare a alarmelor; colectarea (încasarea) valorilor importante, precum și transportul, paza și însoțirea încărcăturilor/valorilor importante, a bunurilor personale; patrularea, în comun cu organele de drept, a zonelor criminogene; acordarea de ajutor organelor de drept la menținerea ordinii publice, la asigurarea securității oamenilor; informarea publicului în probleme de protecție contra acțiunilor ilicite.

Legislația din România este mult mai extinsă și grupează serviciile prestate pe categorii distincte. Astfel, societățile specializate de pază și protecție pot avea unul sau mai multe dintre următoarele obiecte de activitate:

a) servicii de pază a obiectivelor, bunurilor și valorilor;

b) servicii de pază a transporturilor de bunuri și valori importante;

c) servicii de protecție personală specializată, denumită gardă de corp.

Totodată, prin servicii de pază se înțelege:

a) paza proprietății împotriva accesului neautorizat sau a ocupării abuzive;

b) paza proprietății împotriva furturilor, a distrugerilor, incendiilor, precum și a altor acțiuni producătoare de pagube materiale;

c) detectarea substanțelor, armelor, explozibililor sau a materialelor de orice natură care pot provoca o paguba;

d) paza proprietății intelectuale;

e) paza mediului înconjurător;

f) furnizarea către autoritățile competente a informațiilor legate de incidentele apărute în timpul activității de pază.

Prin servicii de pază a transporturilor de bunuri și valori importante se înțelege:

a) organizarea și asigurarea pazei transportului terestru, pe apă sau aerian al unor bunuri de importanță deosebită, valori sau al oricărui alt obiect pe care beneficiarul serviciului îl denumeste astfel;

b) organizarea și asigurarea pazei transpor-

tului unor date și informații, indiferent de suportul pe care acestea se află și de modalitatea aleasă pentru transmitere;

c) organizarea și asigurarea, potrivit legislației în vigoare, a protejării mijloacelor de comunicații;

d) organizarea și asigurarea transportului pentru persoanele care solicita să fie transportate în condiții de maxima siguranță.

Prin serviciu de protecție specializată a persoanei – gardă de corp – se înțelege:

a) protejarea vieții și integrității corporale a persoanei aflate sub protecție;

b) protejarea persoanei aflate sub protecție împotriva hărțuirii, pedepsită de lege;

c) protejarea persoanei aflate sub protecție în timpul transportului;

d) furnizarea către autoritățile competente a informațiilor legate de incidentele apărute în timpul activității de protecție [6].

Astfel, legislația statului vecin este mult mai complexă în vederea determinării categoriilor de servicii prestate de aceste agenții, mai mult ca atât, anumite servicii sunt în pas cu acele transformări și schimbări intervenite în realitățile social-economice sau tehnologice, cum ar fi paza proprietății intelectuale sau paza mediului înconjurător, transportul de date și informații, tipuri de servicii care nu sunt prestate în țara noastră.

Ce ține de forma de activitate, legislația națională, determină mai multe tipuri, și anume activitatea particulară (privată) de pază, cât și cea realizată de către entități organizate în întreprinderi de stat.

În acest sens, pentru perioada primelor șase luni ale anului 2023, conform evidenței dețin „autorizație pentru activitatea particulară de pază” 108 organizații, din care fac parte trei întreprinderi de stat, după cum urmează: ÎS „Servicii Pază” a MAI, ÎS „Detașamentul de Pază Paramilitară” și ÎS „Scutul Energetic”.

Cel mai mare operator pe piața serviciilor de pază este Întreprinderea de Stat „Servicii

Pază” a MAI, care a fost fondată în anul 2010 în rezultatul reorganizării Serviciului pază de stat al MAI (fondat în anul 1952) și a preluat drepturile și obligațiile acestuia în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 2 din 16.01.2010 [7].

La momentul creării entității, fondator a fost desemnat Ministerul Afacerilor Interne. Întreprinderea a fost constituită în calitate de agent economic, care își desfășoară activitatea de întreprinzător pe baza proprietății din gestiune, în conformitate cu Legea nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi [8]. În aceste condiții, entitatea activează în mod independent, din proprie inițiativă, în numele său și pe propriul risc, cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri și de a-și menține viabilitatea pe piața economică [9].

La ora actuală, ÎS „Servicii Pază” a MAI este unica întreprindere de stat pe piața serviciilor de pază, care își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul țării și propune toată gama serviciilor de pază. Structura întreprinderii include 26 filiale regionale (care acoperă 32 raioane), precum și Direcția reacționare operativă și pază fizică din mun. Chișinău.

În acest proces sunt antrenați mai mult de 1000 gardieni publici de pază fizică și 432 gardieni incluși în 54 de grupe operative mobile, care activează 24/24 ore.

În conformitate cu prevederile normative, organele de conducere ale entității sunt:

- **fondatorul**, care, împreună cu autoritatea executivă, în limitele competențelor atribuite, exercită drepturile de administrare ale întreprinderii prin intermediul Consiliului de administrație și al Administratorului;

- **consiliul de administrație**, care este organul colegial de administrare al întreprinderii și reprezintă interesele statului;

- **administratorul**, care reprezintă organul executiv unipersonal al întreprinderii și conduce activitatea acesteia, asigurându-i o funcționare eficientă;

- **comisia de cenșori**, care, semestrial, exercită controlul asupra activității economico-financiare a întreprinderii și prezintă rapoartele respective Fondatorului, Consiliului de administrație și Administratorului.

Responsabilitatea Fondatorului și a Consiliului de administrație constă în administrarea întreprinderii prin obiectivele de: economicitate, eficacitate și eficiență a operațiunilor, conformitate cu cadrul normativ și reglementările interne; asigurare a fiabilității și integrității informației financiare și operaționale.

Ce ține de responsabilitatea conducerii, aceasta constă în organizarea unui sistem de management, care să asigure faptul că activitățile, tranzacțiile financiare și informațiile aferente atingerii obiectivelor operaționale ale întreprinderii s-au realizat cu respectarea, în toate aspectele semnificative, a actelor normative care reglementează domeniile în cauză [9].

La 21.02.2022 au intrat în vigoare modificările efectuate în Legea nr. 283/2003 privind activitatea particulară de pază și în Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, care au interzis paza particulară la un șir de obiective statale, investind întreprinderile de stat cu dreptul exclusiv la paza obiectivelor menționate, și anume: ministerele și structurile organizaționale din sfera lor de competență; autoritățile administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență; autoritățile administrative autonome; instituțiile publice fondate de Guvern sau Parlament; autoritățile administrației publice locale, inclusiv instituțiile fondate de acestea; instanțele judecătorești și organele procuraturii; întreprinderile de stat și/sau societățile comerciale cu capital de stat și societățile comerciale cu capital majoritar de stat; Banca Națională a Moldovei; obiectivele de depozitare și păstrare a armelor, munițiilor, materialelor explozibile și a substanțelor radi-

oactive; obiectivele de depozitare și păstrare a substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor (cu excepția instituțiilor medicale și a farmaciilor private).

În afară de aceste obiective întreprinderile de stat au obligațiunile și drepturile exclusive privind asigurarea pazei obiectivelor expertizei judiciare stabilite de art. 79 al Legii nr. 68 din 14.04.2016 [10].

Totodată, aceste întreprinderi conform pct. 13 din Planul de măsuri suplimentare pentru depozitarea centralizată și neutralizarea ulterioară a pesticidelor inutilizabile și interzise, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1543/2002, [11] asigură paza depozitelor centralizate de păstrare a pesticidelor perimate cu pază paramilitară, în bază de contract, cu acoperirea cheltuielilor din contul bugetelor unităților administrativ-teritoriale.

De altfel, până în anul 2016, organizațiile particulare de detectivi și pază nu erau în drept să presteze servicii pentru instituțiile de stat, fapt exclus prin adoptarea Legii nr. 232 din 10.12.2015, [12] astfel, modificarea operată oferind dreptul acestora să presteze servicii către orice obiectiv de stat, cu excepția Băncii Naționale a Moldovei, depozitele de arme și muniții, substanțe radioactive, toxice și periculoase.

Respectiv, ținând cont de faptul că, prestarea serviciilor de pază de către organizațiile private ar putea crea premise în periclitarea activității instituțiilor de stat menționate supra, s-a considerat oportună și rațională stabilirea unei interdicții, astfel încât companiile private să nu poată presta servicii de pază la obiectivele de importanță strategică a statului, revenindu-se la situația existentă până la modificările operate la finele anului 2015.

Conform datelor statistice pentru perioada a șase luni ale anului 2023, în serviciul organizațiilor de pază erau angajate 5120 persoane. Numărul acestora variază de la an la an, dar fără schimbări majore.

Conform prevederilor legale, activitatea „agentului de pază” în cadrul organizațiilor particulare de pază, poate fi realizată doar de persoanele care au absolvit un curs de pregătire inițială/atestare/calificare până la angajare sau în cel mult trei luni după angajare, responsabilitatea de a îndeplini aceste cerințe legale imperative îi revine conducătorului organizației particulare de pază.

Pregătirea, perfecționarea și atestarea personalului organizațiilor particulare de pază, în conformitate cu actele normative [5] este realizată în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, iar în perioada anului de studii 2022-2023, a fost asigurată instruirea pentru 125 agenți de pază.

Altă componentă importantă în activitatea agenților de pază, reprezintă formarea continuă (perfecționarea), având ca scop aprofundarea cunoștințelor teoretice și dezvoltarea aptitudinilor practice, care este obligatorie pentru toți agenții de pază, după 3 ani de activitate în cadrul unei organizații particulare de pază și se realizează în bază de contract, de către instituțiile de învățământ licențiate și acreditate în modul stabilit de lege, cu durata minimă de 120 de ore.

Durata Programului de formare profesională continuă (calificarea agenților de pază) este de 600 de ore, dintre care 144 ore de curs contact direct, 396 ore studiu individual și 60 ore stagiul de practică la locurile de muncă (Total: 20 credite), iar durata Programului de formare profesională continuă (perfecționarea agenților de pază) este de 300 de ore, dintre care 72 ore de curs contact direct, 198 ore studiu individual și 30 ore stagiul de practică la locurile de muncă (Total: 10 credite).

Din cele mai principale module predatate fac parte: regimul juridic al activității organizațiilor particulare de pază; legislația penală; deontologia și etica profesională; comunicarea eficientă și gestionarea conflictelor; psihologia activității de protecție și securitate; tactica și intervenția profesională.

Astfel, agentul/agenta de pază din cadrul organizațiilor particulare de pază, în conformitate cu prevederile legislației naționale, regulamentele și instrucțiunilor interne, îndeplinesc atribuții și dețin responsabilități privind: respectarea legislației în vigoare, drepturile și libertățile omului; paza obiectelor, bunurilor și valorilor, asigurarea integrității acestora; reținerea și predarea poliției a persoanelor bănuite de comiterea infracțiunilor comise pe teritoriul obiectivului păzit; luarea de măsuri pentru salvarea persoanelor, bunurilor, valorilor, în caz de avarii și calamități naturale; cunoașterea procedurilor de utilizare a mijloacelor tehnice de semnalizare antiincendiară, de pază și mijloacelor de telecomunicații; protejarea bunurilor împotriva furtului, avarierii, dezastrelor naturale, etc.

Cu referire la perioada primului semestru al anului 2023, la menținerea ordinii publice în comun cu forțele polițienești au fost antrenate 991 agenți de pază, iar ca rezultat al acțiunilor comune au fost reținute 157 persoane pentru comiterea infracțiunilor patrimoniale și contravențiilor ce atentează la ordinea publică și securitatea publică.

Totodată, în această perioadă, în urma controalelor efectuate și a constatărilor neconformităților în partea ce ține de nerespectarea condițiilor de autorizare au fost întocmite și expediate în adresa administratorilor organizațiilor de pază 13 prescripții executorii. De asemenea, în perioada dată au fost înregistrate 10 incidente cu implicarea agenților de pază, iar ca rezultat în adresa conducătorilor organizațiilor de pază au fost expediate 8 prescripții executorii, privind excluderea pe viitor a cazurilor de neexecutare a prevederilor legislației.

În afară de faptul că, este necesară instruirea și formarea profesională a angajaților, administrația organizației particulare de pază este obligată „să doteze personalul de pază și garda de corp cu uniformă de serviciu și în-

semne distinctive inscripționate cu denumirea și sigla organizației, legitimație de serviciu și, după caz, echipament de protecție, armă de serviciu și mijloace speciale, în timpul exercitării obligațiilor de serviciu” [5].

Este expres stabilit că, organizațiile particulare de pază nu pot adopta însemne, uniforme, accesorii sau denumiri similare sau asemănătoare cu cele ale autorităților administrației publice centrale.

Referitor la problemele și carențele constatate în activitatea acestor agenții, putem menționa următoarele: lipsa personalului pregătit, profilul dubios al persoanelor ce se angajează, lipsa dotărilor suficiente, neintegrarea sistemelor de planificare și monitorizare ale echipajelor mobile cu cele existente în cadrul Poliției, mobilitate redusă, acoperirea teritorială modestă, etc.

Totodată, urmare a analizei incidentelor înregistrate la obiectivele asigurate cu pază, denotă faptul că în cazul declanșării semnalului de alarmă deseori de către agenții de pază nu sunt corect întreprinse măsurile de reacționare la obiectiv, și anume: în cazul constatării semnelor evidente de pătrundere la obiectiv, este necesar de anunțat, mai întâi, Poliția și după beneficiarul de servicii, iar până la sosirea angajaților Poliției să sigure paza obiectivului și să nu permită accesul persoanelor pentru a nu distruge urmele contravenției sau ale infracțiunii.

Un alt aspect constatat este că, la paza obiectivelor asigurate cu pază fizică sunt implicate persoane în etate în calitate de agenți de pază, iar în cazul verificărilor aceștia nu cunosc punctele vulnerabile ale obiectivele păzite, cât și procedura de aplicare a metodelor și tehnicilor de prevenire și documentare a încălcărilor. Faptul dat se datorează nivelului scăzut de salarizare al agenților de pază, fiind o activitate neatractivă pentru tineri și personalul calificat.

După cum vedem, în mare parte probleme existente în acest domeniu sunt legate de

profilul persoanelor ce se angajează în cadrul companiilor ce prestează astfel de servicii, cât și condițiile de angajare. Astfel, referitor la încadrarea în activitatea particulară de pază este determinat expres că doar persoanele care:

- au împlinit vârsta de 18 ani;
- sânt cetățeni ai Republicii Moldova;
- au cel puțin studii gimnaziale;
- nu se află la evidență la medicul narcolog sau psihiatru;
- nu au fost sancționate pentru contravenții ce atentează la ordinea publică și la securitatea publică;
- nu au fost condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei hotărâri judecătorești definitive;
- sânt absolvenți de cursuri de calificare la instituțiile de învățământ acreditate conform legii sau își asumă responsabilitatea ca, în decurs de 3 luni de la data angajării, să frecventeze și să absolvească astfel de cursuri; pot activa în acest domeniu.

La rândul său, textul „nu au fost condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei hotărâri judecătorești definitive” a fost declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 20.07.23, urmând ca forul legislativ să opereze modificările necesare, în acest sens.

La originea cauzei s-a aflat excepția de neconstituționalitate a textului menționat mai sus din Legea nr. 283 din 04.06.2003, într-un dosar pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Prevederile contestate interziceau angajarea în companiile particulare de pază a persoanelor care au fost condamnate pentru infracțiuni comise cu intenție. Curtea a reținut că scopul de bază urmărit de prevederile contestate constă în recrutarea în companiile de pază privată a persoanelor cărora li se poate încredința paza bunurilor și ocrotirea persoanelor. Mijlocul ales pentru realizarea acestui scop îl reprezintă excluderea dreptului persoanelor

nelor condamnate anterior pentru infracțiuni comise cu intenție de a se angaja în astfel de organizații. Curtea observă că interdicția produce efecte fără a avea în vedere faptul stingerii antecedentelor penale. De asemenea, Curtea a constatat că, deși interdicția vizează doar condamnările pentru infracțiuni comise cu intenție, legea nu distinge în funcție de gravitatea faptei comise sau de valoarea socială lezată prin fapta penală. Mai mult, legea nu are în vedere comportamentul persoanei după comiterea infracțiunii, nici circumstanțele în care a fost comisă infracțiunea sau motivul comiterii ei [13].

Curtea nu a putut identifica vreun motiv rezonabil care justifică abordarea legislativă diferită în cazul persoanelor care vor să se angajeze în companiile de pază particulară. În acest sens, Curtea a constatat că cerința lipsei antecedentelor penale pentru angajarea în organizațiile de pază particulară constituie o ingerință mai puțin intruzivă în dreptul la muncă al persoanelor care vor să se angajeze în astfel de organizații.

Totuși, Curtea a subliniat că, lipsa antecedentelor penale nu presupune că persoana este compatibilă pe deplin cu funcția de agent de pază particulară. De altfel, potrivit punctului 9 din Regulamentul Tip al activității particulare de pază, aprobat prin Legea nr. 283 din 04.06.2003, conducătorul organizației particulare de pază are obligația selectării persoanelor cu un profil moral corespunzător și cu aptitudinile fizice și profesionale necesare în vederea realizării serviciului de pază.

Așadar, pentru că a identificat existența unei măsuri mai puțin intruzive, Curtea a conchis că opțiunea legislatorului manifestată prin prevederile contestate nu este conformă cu art. 43 coroborat cu art. 54 din Constituție. În sensul dat, Curtea a admis sesizarea și a declarat neconstituțional articolul 27³ lit. d) și textul „nu au fost condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei hotărâri

judecătorești definitive” din articolul 22¹ alin. (1) lit. c) din Legea nr. 283 din 04.06.2003 [14].

Totodată, în vederea evitării unui vid legislativ, Curtea a considerat necesar să stabilească o soluție provizorie. Așadar, până la modificarea legii de către Parlament, cerința lipsei unei condamnări anterioare pentru angajarea în organizațiile de pază particulară se va referi doar la persoanele care au antecedente penale. În acest sens, Curtea i-a trimis Parlamentului o Adresă pentru a implementa raționamentele hotărârii [13].

În **concluzie**, putem menționa că activitatea particulară de pază este un gen specific de activitate care are o anumită contribuție asupra ordinii și securității publice, însă una neesențială. Pentru a spori eficiența activității acestor agenții este nevoie de a revizui prevederile legale, în sensul delimitării activității particulare de pază de cea de detectiv.

Totodată, reevaluarea condițiilor de activitate este mai mult ca evidentă, în special, referitor la categoria persoanelor angajate, cât și profilul acestora conform Hotărârii Curții Constituționale menționate supra.

Lărgirea spectrului de servicii prestate, diminuarea din strictețea condițiilor de autorizare și activitate, inclusiv ce ține de profilul angajaților, iar, pe de altă parte, responsabilizarea agențiilor date să presteze servicii de calitate și să aibă un rol mai mare la menținerea și asigurarea ordinii publice este mai mult ca evidentă și necesară.

În dependență de schimbările intervenite în societate și sectorul economic, credem că este necesară diversificarea portofoliului de activitate, urmând a fi completate cu noi servicii, după modelul statului vecin, România. Mai mult ca atât, transferul anumitor sarcini din responsabilitatea entităților cu competențe în domeniul ordinii și securității publice în responsabilitatea agențiilor private de bază ar ușura din efortul acestora și ar acorda posibi-

litatea de a concentra resursele autorităților statului către rezolvarea problemelor stricte cu impact asupra ordinii și securității publice.

Referințe bibliografice

1. ZAVATIN, V. *Securitatea publică: perspective legislative*. În: Culegerea materialelor conferinței științifico-practice „Poliția și securitatea publică”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, Chișinău, 2002.
2. ARMEANIC, A. *Cadrul legal pentru asigurarea pazei obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor*. În: Culegerea „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, Volumul IX, Partea 1. Cahul: USC, 2022.
3. <https://serviciipaza.md/ro/servicii>
4. Legea nr. 283 din 04.07.2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază, în: Monitorul Oficial nr. 200-203 din 19.09.2003, art. 769.
5. Hotărârea Guvernului nr. 667 din 08.07.2005 „Cu privire la măsurile de realizare a Legii nr. 283-XV din 04.07.2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază”, în: Monitorul Oficial nr. 98-100 din 22-07-2005, art. 748.
6. Legea României nr. 333 din 8 iulie 2003 privind paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor, În: Monitorul Oficial al României nr. 525 din 22.06.2003.
7. Hotărârea Guvernului nr. 2 din 16.01.2010 cu privire la crearea unei întreprinderi de stat, în: Monitorul Oficial nr. 5-7 din 19.01.2010, art. 28.
8. Legea nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi, în: Monitorul Parlamentului nr. 2 din 28.02.1994, art. 33.
9. Hotărârea Curții de Conturi nr. 71 din 21.12.2020 cu privire la Raportul auditului conformității gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Servicii Pază” a Ministerului Afacerilor Interne în anul 2019.
10. Legea nr. 68 din 14.04.2016 „Cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”, în: Monitorul Oficial nr. 157-162 din 10.06.2016, art. 316.

11. Hotărârea Guvernului nr. 1543/2002 cu privire la măsurile suplimentare pentru depozitarea centralizată și neutralizarea pesticidelor inutilizabile și interzise, în: Monitorul Oficial nr. 178-181 din 27.12.2002, art. 1787.

12. Legea nr. 232 din 10.12.2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în: Monitorul Oficial nr. 2-12 din 15.01.2016, art. 23.

13. <https://radiochisinau.md/decizie-a-cur-tii-constitutionale-organizatiile-de-paza-parti->

[culara-vor-putea-angaja-si-persoane-care-au-avut-probleme-cu-legea---183679.html](https://radiochisinau.md/decizie-a-cur-tii-constitutionale-organizatiile-de-paza-parti-) (Accesat - 21.11.2023).

14. Hotărârea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 22¹ alin. (1), lit. c) și a articolului 273 lit. d) din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază (interdicția angajării în organizațiile de pază particulară a persoanelor condamnate pentru comiterea cu intenție a unor infracțiuni) (sesizarea nr. 39g/2023), Chișinău, 20.07.2023.